

**Βασικά σημεία και καινοτομίες
του Κώδικα Διευθέτησης Οφειλών
& Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας**

Σύντομη Παρουσίαση και Ανάλυση

27 Αυγούστου 2020

► Περιγραφή του προβλήματος του Ιδιωτικού Χρέους

Η πολυετής οικονομική κρίση στην Ελλάδα ήταν μια περίοδος συσσώρευσης και διόγκωσης υψηλού ιδιωτικού χρέους. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το συνολικό χρέος του ιδιωτικού τομέα (1/3 ιδιώτες και 2/3 επιχειρήσεις) για το έτος 2020 **ανέρχεται σε 234 δισ. ευρώ** και είναι συγκεντρωμένο σε τρεις βασικούς αντισυμβαλλόμενους:

- **105,6 δισ. ευρώ (45,2%)** προς τη Φορολογική Αρχή.
- **91,7 δισ. ευρώ (39,3%)** προς τον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα (Τράπεζες και Servicers).
- **36,3 δισ. ευρώ (15,5 %)** προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία.

► Προβλήματα στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αντιμετώπισης Ιδιωτικού Χρέους

- Αυξημένη πολυπλοκότητα στην ισχύουσα νομοθεσία.
- Ένταξη στρατηγικών κακοπληρωτών στα υπάρχοντα πλαίσια, αποφεύγοντας την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους και επιβαρύνοντας το σύνολο της κοινωνίας.
- Οι ισχύουσες προτάσεις δεν έδωσαν ουσιαστική λύση στο ζήτημα των οφειλετών με πραγματικές οικονομικές δυσκολίες.
- Ασυμμετρία πληροφόρησης πιστωτών και δυσκολίες στο συντονισμό μεταξύ τους.
- Σημαντικές καθυστερήσεις στην εξέλιξη των διαδικασιών.
- Υπερφόρτωση του δικαστικού συστήματος.
- Η προστασία της 1^{ης} κατοικίας είχε λήξει το Φεβρουάριο 2019 και υπήρχε μέχρι τον Ιούλιο 2020 ένα προσωρινό πλαίσιο προστασίας για μικρή περίμετρο οφειλετών.

Νέο Θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

Χαρακτηριστικά νέου θεσμικού πλαισίου:

- Το νέο θεσμικό πλαίσιο αντιμετωπίζει κατά τρόπο **ολιστικό**, ενιαίο και συνεκτικό την **υπερχρέωση των φυσικών και νομικών προσώπων**.
- Το νέο θεσμικό πλαίσιο παρέχει **τόσο διαδικασίες πρόληψης της αφερεγγυότητας, όσο και διαδικασίες συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών**, σε περίπτωση που ο οφειλέτης δεν μπορεί να εξυπηρετήσει τις οφειλές του, **με ταυτόχρονη απαλλαγή του από το υπόλοιπο αυτών**.
- Το νέο θεσμικό πλαίσιο διαμορφώνεται **κατ' εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 1023/2019**, την οποία εναρμονίζει και υιοθετεί άμεσα.
- Το νέο θεσμικό πλαίσιο **καταργεί όλα τα επιμέρους υφιστάμενα προβληματικά εργαλεία ρύθμισης οφειλών**, τα οποία και αντικαθιστά.

Οι 3 Πυλώνες του νέου θεσμικού πλαισίου:

1. Θέσπιση διαδικασιών για την **έγκαιρη προειδοποίηση** του οφειλέτη στο πλαίσιο **πρόληψης**, έτσι ώστε να μην οδηγηθεί σε διαδικασίες αφερεγγυότητας.
2. Θέσπιση διαδικασιών για την **αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας**, μέσω της πρόβλεψης αποτελεσματικών **εργαλείων για την αναδιάρθρωση όλων των οφειλών**, όπως είναι ο εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης, η διαμεσολάβηση και ο θεσμός της εξυγίανσης επιχειρήσεων. **Έμπρακτη στήριξη των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων**, μέσω Κρατικής επιδότησης του δανείου 1^{ης} κατοικίας.
3. Θέσπιση διαδικασιών **κήρυξης πτώχευσης** για φυσικά και νομικά πρόσωπα που αδυνατούν να καλύψουν τις οφειλές τους και **ταυτόχρονη απαλλαγή τους από όλα τα χρέη**, κατόπιν της ρευστοποίησης της περιουσίας τους. **Έμπρακτη στήριξη των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων**, μέσω του ιδιωτικού Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων, ο οποίος θα επιτρέπει την παραμονή του οφειλέτη στο ακίνητό του, με καταβολή μισθώματος, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι εξώσεις, καθώς και επιπρόσθετα του παρέχει τη δυνατότητα επαναγοράς του ακινήτου, με σκοπό να έχει κίνητρο την οικονομική ανάκαμψη.

Νέο θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

► Καινοτομίες του νέου θεσμικού πλαισίου:

1^{ον} Εισάγεται, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, προληπτικός μηχανισμός για την έγκαιρη προειδοποίηση του πολίτη

Ο μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης θεσπίζει διαδικασίες ενημέρωσης και παροχής στήριξης στα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα, προκειμένου να μπορέσουν να καλύψουν ή να αναδιαρθρώσουν τις οφειλές τους και έτσι να αποφύγουν διαδικασίες αφερεγγυότητας / ρευστοποίησης / πτώχευσης.

Ο εν λόγω μηχανισμός θεσπίζεται κατ' εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 1023/2019 και κρίνεται ιδιαίτερος σημαντικός, καθότι στοχεύει στην υιοθέτηση ευρύτερης κουλτούρας διαχείρισης των οικονομικών δεδομένων, τόσο στα φυσικά όσο και στα νομικά πρόσωπα, με απώτερο στόχο να αποτραπεί η εκ νέου διόγκωση του ιδιωτικού χρέους στη χώρα μας, με δυσμενείς συνέπειες για ολόκληρη την κοινωνία και την οικονομία.

2^{ον} Εισάγει ένα ολοκληρωμένο και αυτοματοποιημένο πλαίσιο ρύθμισης οφειλών και αντιμετώπισης της αφερεγγυότητας

Δημιουργείται εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών, τόσο για φυσικά όσο και για νομικά πρόσωπα. Η διαδικασία είναι αμιγώς εξωδικαστική και εμπιστευτική μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών. Διεξάγεται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας και παρέχει τη δυνατότητα για την αναδιάρθρωση όλων των οφειλών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας «κουρέματος» της οφειλής. Η παροχή ρύθμισης αποφασίζεται από την πλειοψηφία των θεσμικών πιστωτών (δηλ. δημοσίου, τραπεζών και διαχειριστών δανείων). Στην περίπτωση που η πρόταση ρύθμισης προκύπτει από αυτόματο υπολογιστικό εργαλείο, τότε είναι υποχρεωτική η εφαρμογή της από το δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς. Η διαδικασία διαρκεί για μέγιστο χρονικό διάστημα δύο μηνών, εντός των οποίων είτε επιτυγχάνεται ρύθμιση, είτε τερματίζεται η διαδικασία με την τυχόν άρνηση των τραπεζικών ιδρυμάτων να προτείνουν ρύθμιση ή με την άρνηση του οφειλέτη προς την προτεινόμενη ρύθμιση.

Εναλλακτικά, εισάγεται ο θεσμός της χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης, με σκοπό να βοηθήσει τους οφειλέτες και τους πιστωτές, στην εξεύρεση μιας αμοιβαίως ωφέλιμης, συμβιβαστικής λύσης.

Κατά το χρονικό διάστημα των ανωτέρω διαδικασιών, προβλέπεται αναστολή της αναγκαστικής ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, σε συμφωνία με τους θεσμικούς πιστωτές.

Νέο θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

Καινοτομίες του νέου θεσμικού πλαισίου:

3^{ον} Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η επίτευξη προληπτικής αναδιάρθρωσης, τότε προβλέπεται η δυνατότητα πτώχευσης, τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων, με ταυτόχρονη απαλλαγή από όλες τις οφειλές

Δρομολογείται διαδικασία συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών, με ταυτόχρονη απαλλαγή του οφειλέτη από τα υπόλοιπα των οφειλών του. Στην περίπτωση των νομικών προσώπων, ήδη με την απόφαση κήρυξης της πτώχευσης, αποφασίζεται η ρευστοποίηση είτε του συνόλου της επιχείρησης είτε των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων αυτής, και αν δεν επιτευχθεί η πώληση ως σύνολο εντός 18 μηνών, τότε εκποιούνται τα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία. Οι διαδικασίες της πτώχευσης συστηματοποιούνται και απλοποιούνται προς το σκοπό της ταχείας διεκπεραίωσης. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται μια σειρά καινοτομιών, όπως η χρήση ηλεκτρονικών μέσων που διασφαλίζουν διαφάνεια και δημοσιότητα, η κατάργηση προσκόμισης δικαιολογητικών (τα οποία θα ανακτώνται ηλεκτρονικά), η εισαγωγή ποσοτικών κριτηρίων που θα καθορίζουν ευχερέστερα την επέλευση της παύσης πληρωμών, η άμεση έναρξη των διαδικασιών ρευστοποίησης, η αυτόματη αναπροσαρμογή της τιμής πρώτης προσφοράς στις διαδικασίες πλειστηριασμού (εφόσον αναδειχθούν άγονοι), καθώς και η βελτίωση του θεσμού των διαχειριστών αφερεγγυότητας. Επίσης, θεσπίζονται απλοποιημένες διαδικασίες για τις πτωχεύσεις «μικρού αντικειμένου», έτσι ώστε να κινούνται και να περαιώνονται με ταχύτητα οι διαδικασίες κήρυξης της πτώχευσης, ρευστοποίησης και συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών.

4^{ον} Προβλέπεται η απαλλαγή των φυσικών προσώπων από τα υπόλοιπα των οφειλών, μετά τη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, κατόπιν κήρυξης της πτώχευσης

Η απαλλαγή αυτή επέρχεται εντός διαστήματος 1 έτους από την κήρυξη της πτώχευσης, εάν στη ρευστοποίηση περιλαμβάνεται η πρώτη κατοικία ή ουσιαστικά περιουσιακά στοιχεία. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις ο οφειλέτης απαλλάσσεται σε 3 έτη και επιπλέον οφείλει να συνεισφέρει με τα εισοδήματά του, τα οποία υπερβαίνουν τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης, μέχρι να επέλθει η απαλλαγή τους. Η απαλλαγή αυτή είναι ανεξάρτητη από την ολοκλήρωση των εργασιών της πτώχευσης και επιτρέπει στον οφειλέτη να κάνει μια καινούργια αρχή. Θεσπίζονται επίσης σημαντικές δικλείδες ασφαλείας για τον εντοπισμό στρατηγικών κακοπληρωτών, για τους οποίους δεν επέρχεται η απαλλαγή, πέραν των λοιπών ποινικών και αστικών ευθυνών που υπέχουν.

Νέο θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

► Καινοτομίες του νέου θεσμικού πλαισίου:

5^{ον} Εισάγονται σημαντικές πρόνοιες για ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, τόσο στο επίπεδο της προληπτικής αναδιάρθρωσης των οφειλών όσο και στο επίπεδο της ρευστοποίησης

Πιο συγκριμένα, στο επίπεδο της προληπτικής αναδιάρθρωσης, προβλέπεται η Κρατική επιδότηση δανείου 1^{ης} κατοικίας, με σκοπό την έμπρακτη στήριξη στην αποπληρωμή της επιτευχθείσας συνολικής ρύθμισης οφειλών. Στο επίπεδο της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών, παρέχεται ουσιαστική στήριξη, μέσω της δημιουργίας ενός ιδιωτικού φορέα για την απόκτηση των ακινήτων, ο οποίος θα επιλεγεί από το κράτος, μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Ο εν λόγω φορέας θα καλείται να αποκτήσει το ακίνητο που συνιστά την 1^η κατοικία ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, η οποία έχει δρομολογηθεί σε διαδικασία πλειστηριασμού, κατόπιν κήρυξης πτώχευσης ή αναγκαστικής εκτέλεσης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί η παραμονή τους σε αυτό - κατόπιν της καταβολής μισθώματος - και να αποφευχθεί η έξωση, που θα επερχόταν εάν αποκτούσε κάποιος τρίτος το ακίνητο, καθώς και να προσφέρει τη δυνατότητα επαναπόκτησης του ακινήτου από τον οφειλέτη στο μέλλον. Για την απόκτηση καταβάλλεται η εμπορική αξία του ακινήτου από το φορέα προς τους πιστωτές, ενώ παράλληλα ο οφειλέτης θα καταβάλλει μίσθωμα, με ταυτόχρονη δυνατότητα άσκησης δικαιώματος επαναγοράς του ακινήτου του εντός δώδεκα ετών, εφόσον ο ίδιος το επιθυμεί.

6^{ον} Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης, οι επιχειρήσεις δύνανται να προσφύγουν στη διαδικασία της εξυγίανσης, της οποίας το πλαίσιο εκσυγχρονίζεται, κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 1023/2019

Απαιτείται η συναίνεση 2 κατηγοριών πιστωτών, αυτών που έχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις και των υπολοίπων πιστωτών, σε ποσοστό 50% της κάθε κατηγορίας. Ωστόσο, η επιτευχθείσα με τον τρόπο αυτό συμφωνία, επικυρώνεται από το δικαστήριο, μόνον εάν συναινέσει ποσοστό 60% πιστωτών όλων των κατηγοριών, οπότε στην περίπτωση αυτή επέρχεται και αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων των ενέγγυων πιστωτών. Οι πιστωτές που μειοψήφησαν δεσμεύονται από τη συμφωνία, εφόσον ικανοποιείται η βασική αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης και της ίσης μεταχείρισης των πιστωτών που ανήκουν στην ίδια κατηγορία (εκτός εάν συντρέχουν σοβαροί εμπορικοί ή κοινωνικοί λόγοι). Σημαντικό επίσης είναι ότι τα δικαιώματα των εργαζομένων δεν επηρεάζονται από τη συμφωνία εξυγίανσης και οι απαιτήσεις τους δεν καταλαμβάνονται από αναστολή καταδιωκτικών μέτρων.

Νέο θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

Καινοτομίες του νέου θεσμικού πλαισίου:

7^{ον} Αξιοποιούνται οι παραγωγικές μονάδες της χώρας

Απελευθερώνονται οι παραγωγικές μονάδες που είναι δεσμευμένες σε ατέρμονες διαδικασίες ρύθμισης ή/και πτώχευσης, με σκοπό την επαναφορά τους σε λειτουργία, με την παράλληλη είσοδο εγχώριων και διεθνών επενδυτών.

8^{ον} Παρέχεται λύση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια

Με τη συνολική ρύθμιση των οφειλών, παρέχεται και λύση ρύθμισης για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η οποία θα είναι βιώσιμη για τον οφειλέτη και ταυτόχρονα θα συμβάλλει στην εκκαθάριση των χαρτοφυλακίων των τραπεζών, έτσι ώστε οι τράπεζες να μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στη χρηματοδότηση της οικονομίας, μέσω χορήγησης νέων δανείων.

9^{ον} Θεσπίζεται απαλλαγή των μελών Διοίκησης από οφειλές

Απεγκλωβίζονται τα μέλη Διοίκησης των νομικών προσώπων που έχουν πτωχέψει από οφειλές της επιχείρησης που πτώχευσε και έτσι μπορούν να επαναδραστηριοποιηθούν.

Νέο θεσμικό πλαίσιο: Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2^{ης} Ευκαιρίας

► Καινοτομίες του νέου θεσμικού πλαισίου:

10^{ον} Προάγεται η χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση

Ο Νόμος θεσπίζει τη χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση, που αποτελεί διεθνώς την πιο διαδεδομένη εξωδικαστική διαδικασία επίλυσης ιδιωτικών διαφορών στο χρηματοοικονομικό τομέα, ως μια εναλλακτική μέθοδο στο στάδιο της εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών.

11^{ον} Αξιοποιείται η τεχνολογία

Εισάγονται νέες ηλεκτρονικές και αυτοματοποιημένες διαδικασίες, που διασφαλίζουν τη διαφάνεια, καταργούν τη γραφειοκρατία και προάγουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Κράτους.

12^{ον} Παρέχεται ουσιαστικός ρόλος στους Διαχειριστές Αφερεγγυότητας

Εισάγονται ρυθμίσεις για τη βελτίωση του θεσμού των Διαχειριστών Αφερεγγυότητας, οι οποίοι καλούνται να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στις διαδικασίες της πτώχευσης.